Nr 726

av herrar Stålhammar och Fiskesjö angående skolledarutbildningen.

I den svenska skoldebatten har under relativt lång tid utbildningen av skolans lärare intagit en central ställning, medan diskussionen kring utbildningen av bl. a. skolledare skett mera i förbigående. Detta förhållande kan ur flera aspekter synas förvånande. För det första intar skolledarna en så central ställning i den svenska skolan att deras sätt att sköta sin befattning får bedömas ha mycket stor inverkan på undervisningens utfall ur olika aspekter. De arbetsuppgifter skolledaren möter i sin befattning är i allmänhet så väsensskilda från de arbetsuppgifter han eller hon getts utbildning för i sin lärarutbildning att denna ej kan anses vare sig tillräcklig eller adekvat.

Vidare kan konstateras att andra befattningshavare med speciella arbetsuppgifter inom skolsektorn, exempelvis yrkesvalslärare och speciallärare, förutom lärarutbildning ges en tilläggsutbildning av minst en termin. Det kan också poängteras att det knappast rör sig om en numerärt exklusiv befattningsgrupp, eftersom antalet skolledare, rektorer och studierektorer enbart inom grundskola och gymnasium utgör ungefär 3 000. Väsentligt i detta sammanhang är också att personalomsättningen inom befattningsgruppen får anses vara ganska stor.

Organiserad utbildning av svenska skolledare har hittills i huvudsak bedrivits i form av frivilliga en- till treveckorskurser. Utbildningskapaciteten har emellertid varit så låg att fram till 1970 endast ungefär 25 % av skolledargruppen kunnat beredas möjligheter att delta i någon form av organiserad utbildning (bortsett från obligatoriska skolledarkurser om fyra dagar vid införandet av Lgr 69). Skolledarna har i stor utsträckning varit hänvisade till att »utbilda sig själva» vid inträdet i befattningen.

Mot bl. a. ovanstående bakgrund arbetar på initiativ av SÖ en arbetsgrupp vid fortbildningsavdelningen, lärarhögskolan i Linköping, med planering, ledning och utveckling av skolledarutbildning (PLUS-programmet) och ett forsknings- och utvecklingsprojekt vid pedagogisk-psykologiska institutionen, lärarhögskolan i Malmö (B-projekt) med att skapa underlag för en mera genomgripande planering av skolledarutbildningen. Detta arbete beräknas pågå till sommaren 1975.

Inriktningen av det arbete som bedrivs vid lärarhögskolan i Linköping kan sammanfattas i följande punkter.

1. Att övergripande samordna och planera den pågående skolledarutbildningen i landet.
2. Att mera i detalj analysera behovet för olika typer av skolledarutbildning.
3. Att på grundval av utrednings- och forskningsresultat förbereda en långsiktigare planering av skolledarutbildningen.
4. Att sträva efter att bygga upp utbildningen i ett så flexibelt system i vad gäller mål, innehåll och metoder att den ständigt kan hållas aktuell genom utbyte av delar i systemet.
5. Att ständigt och i god tid anpassa utbildningen till de förändringar som kan beräknas ske i samhället och skolan och som ställer förändrade krav på skolledaren.
6. Att sträva efter att så långt möjligt göra skolledarutbildningen innehållsmässigt sammanhängande, dvs. söka samordna skolledarens utbildning inom olika arbetssektorer till en efter hand enhetlig utbildning.
7. Att som förutsättning för arbetet med planering av skolledarutbildningen ha samordning med »skolledarna på fältet» väl utvecklad — detta kräver väl utbyggda samarbetskanaler med skolledarnas personalorganisationer.
8. Att se till att diskussionen kring skolledarutbildningens planering sker förutsättningslöst men med hänsyn tagen till tidigare gjorda erfarenheter inom området.
9. Att sammanfatta hittills gjorda erfarenheter av skolledarutbildning inom landet och att klarlägga internationella erfarenheter och anpassa dessa till svenska förhållanden.
10. Att under planeringsarbetet studera utbildningskostnaderna.

Inriktningen av det arbete som bedrivs vid lärarhögskolan i Malmö kan sammanfattas i följande punkter.

1. Konstruktion av befattningsbeskrivning för skolledare.
2. Analysera utbildningsmål för skolledare.
3. Konstruktion av utbildningsinnehåll för skolledarutbildningen.
4. Utveckling och tillämpning av metoder för bestämning av utbildningsmål som grundas på prognoser gällande en befattnings utveckling.
5. Beskrivning av skolledargruppen (total undersökning berör ungefär 2 100 skolledare; data är redan insamlade).
6. Utveckling och tillämpning av metod för differentiering mellan utbildningsmål för grundutbildning och fortbildning.
7. Studier av skolledarrekrytering.
8. Metoder för fortlöpande revision av skolledarutbildningen, bl. a. grundad på planerade förändringar av skolstrukturer.
9. Metoder för utvärdering av skolledarutbildningen.
10. Studier av utbildningsmetoder, lämpliga för skolledarutbildningen.

Parallellt med ovan skisserade planerings- och utvecklingsarbete bedrivs skolledarfortbildning i form av en- till treveckorskurser. Dessa kurser kommer att i viss omfattning kunna utnyttjas för att pröva utbildningsmål, utbildningsinnehåll och utbildningsmetoder under perioden 1973—1975.

Det är emellertid ytterst angeläget att möjligheter ges att i anslutning till det samarbete som enligt ovan bedrivs mellan lärarhögskolorna i Malmö och Linköping pröva en längre skolledarutbildning. Detta bör ske med början hösten 1975 och bör genomföras som ungefär tre à fyra kurser med en omfattning motsvarande en termin per kurs.

Det är angeläget att medel ställs till förfogande för genomförande av sådan försöksutbildning i anslutning till den erfarenhet som finns samlad enligt ovan.

Med hänvisning till det anförda hemställer vi

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att en plan för utbyggnad av skolledarutbildningen upprättas med sikte på en obligatorisk enterminsutbildning enligt vad som i motionen anförts.

Stockholm den 25 januari 1973

BERT STÅLHAMMAR (fp) BERTIL FISKESJÖ (c)